

GASETA DE LES ARTS

15 MAIG 1924

DIRECTOR: JOAQUIM FOLCH I TORRES

Any I. — Núm. 1

Editorial

La GASETA DE LES ARTS ve a complir dins el nostre moviment artístic la feina humil i molt necessària de donar quinzenalment una informació de les obres i els fets que es produeixen a Catalunya, dins el domini de les arts plàstiques i de la història de l'art i l'arqueologia, així com d'aquelles que, produint-se a fora, puguin tenir per a nosaltres un interès de profitós ensenyament. Aquesta tasca modestíssima que és del nostre propòsit va encaminada al bon servei de donar a conèixer públicament una sèrie d'activitats meritíssimes que ara passen desapercebudes, i ajudarà per tal a crear a l'entorn d'elles aquell ambient d'afecte i de prestigi, que és tant necessari a l'artista com al públic mateix que ha de crear-lo.

El propòsit nostre, aquí sumàriament exposat, demanava una eina editorial que fos senzilla i àgil, i en crear-la hem defugit el tipus de la gran revista, que bé que manqui a casa nostra, és difícil avui de sostenir, i és, a més, des del punt de vista informatiu, massa lenta. Així hem considerat més oportú el pendre patró dels suplementos artístics que publiquen alguns dels grans rotatius europeus i americans, i estem segurs de què en donar-li aquest caient modest, hem fet molt més probable la seva subsistència, que serà assegurada, per poc que el públic ens hi ajudi.

Hem cregut necessari, però, l'ésser exigents en la condició del paper i dels gravats, per considerar que en una revista d'informació artística és essencial l'assegurar la màxima perfecció en les reproduccions gràfiques. Això encareix el cost més del que hauriem volgut, però sense aquesta condició la publicació nostra perdria la part principal de l'eficàcia que es pot esperar d'ella. En quant a l'extensió, l'hem limi-

El Mestre estatuaire Josep Llimona

(Fot. Serra)

tada a ço que l'activitat normal del nostre moviment artístic podia exigir, i així ha estat fixada en vuit pàgines de tamany foli, suficients, al nostre entendre, a la ressenya extensa i gràficament documentada de les obres i els fets de la quinzena.

El caràcter purament informatiu de la GASETA DE LES ARTS no vol dir que es redueixi a donar compte simplement de les coses que passen al nostre país. Mancada està la nostra cultura d'aportacions, i el familiaritzar el nostre públic amb les grans creacions de l'art universal, és una de les tasques que considerem

més útils. Tampoc aquest caràcter exclou el comentari extens ni l'estudi documentat, i bé que no sigui una revista de crítica, ni de doctrines, li plaurà ésser la tribuna de totes elles i el lloc de comentari dels fruits que donguin les tendències diverses de l'art del nostre moment.

Respectuosa amb totes les escoles, la GASETA DE LES ARTS no és portaveu de cap, i en començar la feina, declara que el seu voler més alt és el d'ésser útil a tots els qui en una forma o altra treballen des del camp de les arts per la glòria de la nostra Catalunya.

LA REDACCIÓ

L'Art d'en Josep Llimona

amb motin de la seva exposició a les Galeries Laietanes, i de la fosa en bronze del Sant Jordi, destinat al Parc de Montjuich.

Arriba el nostre estatuaire a la plenitud de la seva vida i de la seva obra, havent aconseguit la màxima conquesta de la plàstica, que és «la calitat». No són molts els que arriben a aquesta conquesta, certament, perquè ella és el darrer estat de l'art de l'escultura. En l'evolució de l'estatuària grega, es veu clar com el període ascendent culmina en la calitat. Els primitius cerquen la forma, els arcaics la completen i la doten de moviment, i quan amb Fidias palpita el marbre com una onada vivent en els cossos de les Parques del Partenon, s'arriba a l'apogeu de l'escultura antiga. Les distintives posteriors, com el gloriós romanticisme praxitel·lic, són valors a judicar més enllà de la plàstica

pura. Així, la calitat és una darrera etapa, i en Josep Llimona, qui, com digué un dia en Casellas — i com ens plau de repetir-ho i d'afirmar-ho avui, — és un dels millors escultors del món modern, l'ha aconseguida.

En els seus marbres ara exposats a les Galeries Laietanes, hi ha tendres carnals que pocs han dit; hi ha palpitations epidèrmiques que pocs han alcançat. El cicle dels seus marbres femenins, iniciat amb el «Desconsol», representa en aquest aspecte de la plàstica una prova culminant i gairebé única en el món modern, després de Canova i de l'«Age d'arain» de Rodin. No creiem exagerar en parlar així, ni voldriem llençar al vent paraules vanes d'elogi;

sinó que, al revés, voldriem atraure amb elles l'atenció reflexiva dels entesos, artistes i «amateurs» a l'examen d'un cas que comptarà en la història artística; que comptaria ja en la història de l'escultura moderna europea, si la nostra vida mesquinita no ens tingués retrets i allunyats dels centres on es formen els prestígis universals.

L'escultura de les darreries del segle XIX produí a Europa, a part el cas de Rodin, tres casos paral·lels, fills del mateix realisme humanista, que en l'ordre de la pintura engendra Millet. Aquests tres casos foren Bartholomé a França, Meunier a Bèlgica, Llimona a Catalunya. Aquest humanisme artístic, que és una forma moderna de praxitel·lisme, no obtingué enlloc, fins ara, aquesta conquesta definitiva de la calitat. La forma i l'expressió certament aconseguiren estats gloriosos en obres culminants, com el «Monument als Morts» de Bartholomé i «El Sembrador» de Meunier: la calitat, no. N'hi ha prou amb l'examen de les obres produïdes dins aquest cercle indicat, per a tenir-ne les proves.

Hem de confessar que, en general, l'escultura moderna havia oblidat el gust d'aquesta condició definitiva, que és una de les més preuades distintives de l'art del nostre món llatí, lligat amb tota la tradició grega. El germanisme, darrerament, havia fet encara més sensible aquest oblit, en invadir-nos d'abstracció i d'estil. Darrera aquests estilismes, corriem el perill de perdre el tast de la veritat; el gust de la natura. Així ens hem encisat davant d'una escultura plena de reiflets artístics i orfa de veritat. Hem confós l'escultura amb l'orfebreria.

Es que la calitat ha deixat d'ésser en molts dels escultors moderns de tota l'Europa, un ideal a aconseguir?... Això diríem, de cara als Salons de París de l'avant-guerra i de la post-guerra. Certament, la

Exposició Llimona a les G. Laietanes
(Fot. Serra)

Exposició Llimona a les G. Laietanes
(Fot. Serra)

LLIMONA

Estàtua de Sant Jordi a Montjuich

(Fot. Serra)

pedra amb la gràcia i l'estil, enlloc arriba a l'encís d'aquells plecs de ropatge, cobrint el tors de marbre antic del nostre Museu de Tarragona, on la gran tradició clàssica, bé que ja esmortuïda, hi viu encara... I això, en canvi, ressuscita ara en els marbres d'en Llimona.

En aquest aspecte, doncs, aquestes obres són un cas i una ensenyança viva, i cal que la nostre joventut les miri amb molta devoció i afany d'aprendre-hi. Fer dir al marbre la

calitat, no és un truc de marbrista genovès que cisellà puntes i ninetes d'ull i ungles de dit perfectes, sinó expressar la vida; i la vida és certament quelcom de més profund i transcendental que això. La vida en aquestes estàtues d'en Llimona, demés, té justament la virtut de fondre en una harmonia única tots els incidents de la realitat, d'unir-los en un alè en el qual hi ha la suma de tots ells. Tot hi és en aquests cossos, perquè tot s'hi sent. Cap muscle hi podria ésser disseccionat, però tots hi són vital i harmoniosament presents, amb una vibració humana i tendra del més alt encís.

Insistim en assenyalar l'alta valor de l'obra d'en Llimona, i aquest aspecte de la calitat especialment, perquè ja hem dit que aquesta és una condició el sentit de la qual semblava perdre's.

Els preciosos arcaïsmes del nostre moment modern, el retorn exacerbat a un primitivisme interessant, que ens posa per ideal l'art dels negres, ha distret amb la seva mica d'aspror de cosa nova i gerda el gust per aquesta virtut tradicional i fonamental de la plàstica.

Les gràcies d'estil, que en aquestes obres moderníssimes atrauen la nostra sensibilitat un xic malalta i el nostre gust massa savi i massa preocupat, són en general obres incompletes; en les quals el problema de l'escultura s'ofereix solament en un dels seus aspectes: l'estil. Diversament, en les obres mestres de l'escultura i de l'art de tots els temps, l'estil hi és un resultat secundari, de tal manera que el predomini de l'estil en una obra ha d'ésser sempre sospitós a la recta crítica.

L'obra d'art, quan arriba a la plenitud de la perfecció, és simplement humana. L'ideal de tots els

grans mestres: Fidias, Praxitel·les, els egipcis del Vell Imperi, Rafael, Miquel Angel, Vinci, Donatello, Rodin, Renoir, etc., és acostar-se a la vida. L'estil és, en teoria, el lastre de l'home i del temps que acolora les obres i les diversifica. Es al capdevall la manera d'arribar a la conquesta proposada, però no és la conquesta.

Estil personalíssim, d'altra banda, el d'en Josep Llimona, les seves obres són inconfundibles. Hi ha en elles, demés, un sentiment tendríssim d'humanitat, una fondària de vida interior, una olor exquisida de pensament. La imatgeria creada pel cisell del nostre artista forma ja una multitud. Des de les heroïques figures del monument al Dr. Robert, del Crist ressuscitat de Montserrat, del Crist en Creu, del Forjador, i ara del Sant Jordi de Montjuich, el seu esperit ha passat a les tendres femenines del Desconsol i de la sèrie avui exhibida. Totes elles, els herois de bronze i les dolces figures de marbre, arriben al punt imprecís i delicat de les suggestions sentimentals i literàries, al caire del qual, discretes, es deturen per no perdre les seves dignitats d'estàtua.

Arriba en Llimona a aquesta conquesta definitiva, després d'una sèrie llarga d'anyades de treball. Essent un dels més dotats; essent l'home que als dinou anys, tornant de pensionat de Roma, modelava la gran estàtua eqüestre de Berenguer, ha sigut no obstant un dels més forts estudiosos i dels més afanyats treballadors. L'art vol hores. L'art vol aquella latència d'esperit que inclina tota la vida de l'artista a la feina... Heu's aquí un darrer exemple de l'obra d'en Llimona.

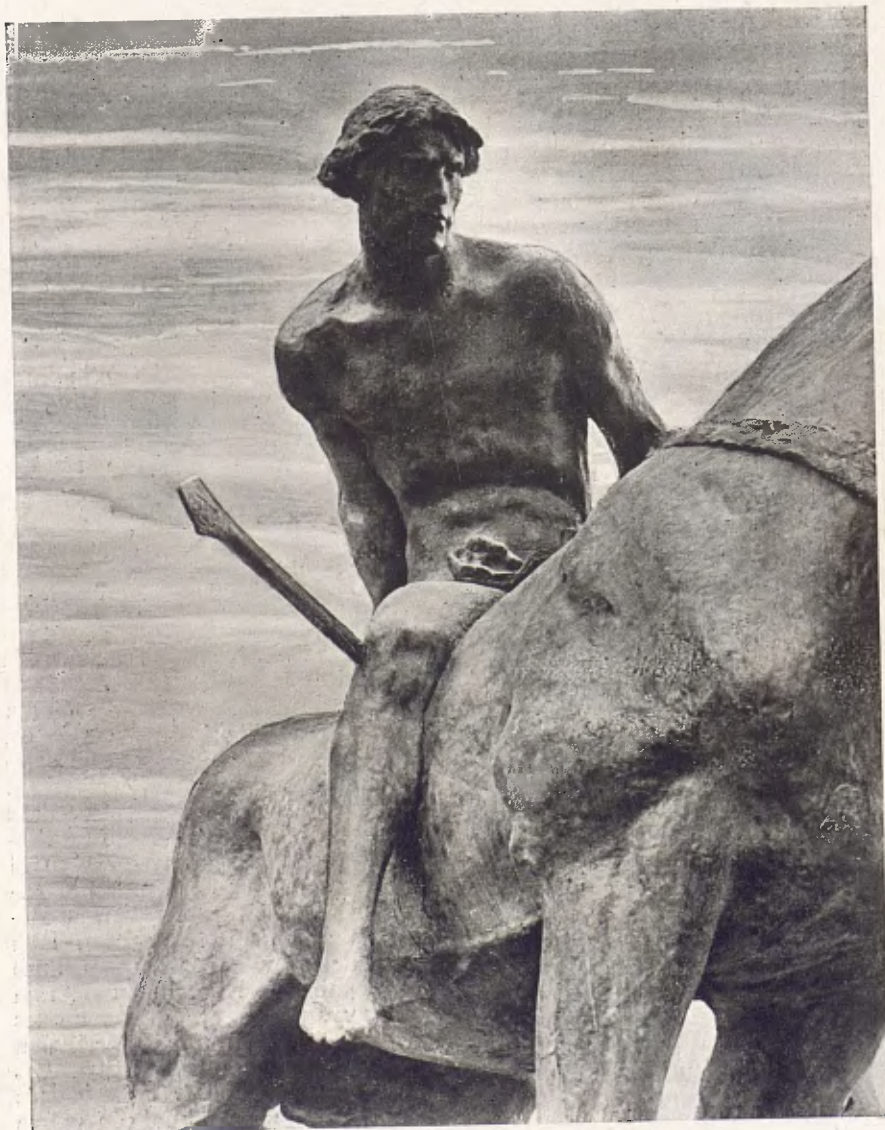
JOAQUIM FOLCH I TORRES

Exposició Llimona a les G. Laietanes
(Fot. Serra)

Exposició Llimona a les G. Laietanes
(Fot. Serra)

LLIMONA

Estàtua de Sant Jordi a Montjuich (detall)

(Fot. Serra)

Les Exposicions

En començar. — Mai potser com en l'hora present, serà oportuna i profitosa l'afirmació de les nostres valors en el camp de les coses de l'esperit. Mai potser serà tant convenient com ho és ara, el proclamar l'existència d'aquestes valors; ni es farà clara com avui ho és, la necessitat d'estimar i enaltir els homes que amb el seu do i el seu esforç han fet en tots els ordres de coses, el que avui constitueix la nostra petita glòria de poble vivent. Pel damunt dels sentiments i de les personals apreciacions, és deguda l'estima als qui han fet, i tots els que hem glatit i glatim, per la perfecció del nostre petit món, i tots els qui hem sentida l'existència de les revisions, molt més que els altres, som obligats a reconèixer i a enaltir, a afirmar i a valoritzar els nostres prestigis, perquè a fi de comptes ells són tota la nostra hisenda i tota la nostra honor.

En el camp de les arts, aquesta feina és tant més necessària, per quant l'obra d'art subjecta a les mil apreciacions individuals, sofreix sovint els embats de la moda que posa un vel davant dels ulls de molts. Certament, l'obra d'art veritable triomfa a la fi, però a casa nostra massa sovint ens deixem portar per aquesta ja famosa «sensibilitat» un xic banal i epidèrmica, i deixem al temps la feina que nosaltres podríem fer mitjançant un assenyat judici de les coses. Certament que el temps judica, però també és cert que seria més honorant per a tots nosaltres, el que el temps confirmés els nostres judicis.

Ni la terra ni l'hora, són en estat de desaprofitar res del que tenim, ni el que tenim és tant poc que no valgui la pena d'aprofitar-ho. Els prestigis que els anys han consagrat, els prestigis que es formen, les joventuts inquietes que vénen al darrera, constitueixen a la fi el tresor de les nostres arts, fet de l'esforç de cadascú. Tendències, escoles, modes; és que alguna és prou forta per a posposar-se a l'altra? Es que alguna ha resolt el problema proposat?... Cal ésser doncs humil, i el més humil deu ésser el crític; el qui per la seva missió té la feina delicadíssima de senyalar a l'opinió pública les valors dels fets que es manifesten.

Aquesta és certament una feina difícil, que vol demés de moltes altres coses que no sabem pas si tenim, una paraula modesta i sobre tot, una consideració afectuosa i sincera per a tot esforç, petit o gros, que vingués a sumar-se a l'obra comú del nostre moviment artístic, que tots tenim el deure d'enaltir i de fomentar, com una de les nostres mellors glòries.

La qüestió de l'oportunitat del comentari crític de les Exposicions. — Es aquesta una qüestió secundària, que té, però, una indubtable importància. Cal que els comentaris sobre les exposicions d'art apareguin a la nostra GASETA DE LES ARTS mentre les exposicions a que es refereixen estan obertes al públic.

Per motius agens certament a la voluntat dels col·legues que exerceixen la crítica d'art en la nostra premsa diària, els comentaris crítics solen sortir en molts casos, o bé quan la Exposició es ja closa, o quan ha perdut pel públic l'interès dels primers dies.

Cal dir que en aquest primer número no hem pogut resoldre aquesta

qüestió petita, però important per als artistes, i ha sigut precis parlar d'Exposicions que ja seran clausurades al moment de publicar-se aquestes ratlles, i no hem pogut parlar en canvi d'altres que a aquesta hora estan obertes.

Cal que els artistes tinguin en compte que les informacions sobre l'Exposició, les fotografies, el gravat d'elles i el tiratge del número, exigeixen dies, i que en conseqüència cal anunciar a la Direcció de la GASETA la celebració d'elles amb temps suficient, car és ja tenint en compte la durada usual de les exposicions, que la GASETA ha decidit la seva publicació quinzenalment, a fi de poder-ne donar compte amb tota oportunitat.

El segon número de LA GASETA DE LES ARTS, ha d'aparèixer doncs el dia 1er de juny, i en conseqüència, preguem a tots els autors que en aquella data tinguin obertes exposicions, o hagin d'obrir-ne, que des d'ara ens ho avisin.

Amb aquesta col·laboració, podríem millor servir els interessos dels nostres artistes i informar al públic de l'estat exacte del moviment en les nostres galeries d'exposició.

En Joan Llimona a les Galeries Laietanes. — El nostre públic coneix prou al mestre, perquè ens calgui aquí fer-li els honors que li pertocuen. La seva exposició d'ara, bé que no presenta cap aspecte nou de la seva personalitat ben definida i molt característica, ens afirma en aquella convicció de que en Llimona paisatgista és tot-hora millor en el ple aire, que en les obres compostes de taller.

Així, quan ens posem al centre de la sala de les Galeries Laietanes on exposa, distingim sens dubtes de cap mena, ço que és fet al taller de ço que és fet davant del natural. Ens passa amb l'art d'en Llimona un xic com en els versos d'en Maragall, que deixen veure les estrofes germinals entre les que no ho són d'una manera precisa. Hi ha poetes, i pintors en l'obra dels quals això s'amaga. La vibració del moment de gràcia, potser perquè és poc forta, es confon, però en el cas Llimona com en el cas Maragall no, i l'una cosa empal·lideix l'altra.

Preferim, doncs, les notes als qua-

GUSTAU VIOLET. — Vella rossellonesa

(Fot. Serra)

dres. En elles l'emoció hi és pura: les llums i les coses viuen aquella veritat humanitzada que fa l'encís de l'art. Això en el taller, ni que sia davant de notes, s'esfulla com una rosa, car el record no és l'emoció, sinó un reflexe d'ella: l'art és emoció després de tot.

Senyalem en aquesta exposició d'ara les notes núms. 10, «La serra del Corb»; 11, «Paisatge (El Coll)»; 13, «El rierol», el quadre 6 «Barcelona (suburbi)»; les notes 32 i 33 fora de catàleg, una d'elles, dins una gamma desacomunada en l'artista, plena

de noves frescos i vibracions desconegudes.

Es també especialment interessant el fragment d'estudi de les «Communiantes»; així com la col·lecció de dibuixos on s'aferma el prestigi del mestre, que és i ha estat sempre un dels més fermes coneixedors de la forma. Voldríem confessar a l'eminent artista; a l'amic en aquesta ocasió, un desig que sentim de temps, i és el de veure'l pintar un quadre a ple aire; no una nota, sinó un quadre definitiu, on s'hi mantingués pura la gran emoció que es veu clarament que el natural li produeix. No ens atreviríem a demanar-li cosa semblant; si no tinguéssim una mica la convicció de que hi té un deure, perquè la fondària d'aquest sentiment davant de la natura, que espurneja intensament en les seves notes, val la pena de que el tinguem no en espurnes, sinó en una obra completa, on la vibració del seu esperit arribi a la plenitud de les solucions pictòriques.

Josep Aragay a les Galeries Laietanes. — En Josep Aragay és un aprenent però és encara aprenent per raó de que s'ha buscat un ofici molt costós. N'hi ha molts que amb el que ell sap, ja van de fadri, i alguns s'hi han passat mestres. Ell, però, és tossut, i la seva noble tossuderia estem segurs que el farà sortir amb la seva. De l'Aragay podem dir doncs, que ha lligat el carro a una estrella i per a córrer pels aires, tant amunt com ell s'enfila, li cal molt aplom i molt equilibri, i l'aguantar-s'hi solament ja vol dir que aquest home porta un bagatge que fa res pecte.

(Segueix a la pàgina 6).

JOAN LLIMONA. — Galeries Laietanes

(Fot. Serra)

El «Llegat Emili Cabot» al Museu de Barcelona

N'Emili Cabot i Rovira. — El dia 27 de febrer, a l'edat de seixanta sis anys, morí a Barcelona l'il·lustre col·leccionista n'Emili Cabot i Rovira. De jove, en Cabot, fill d'una família barcelonina el nom de la qual tenia ja una llarga tradició en el gremi d'argenteres de la ciutat, trobà en el medi que el voltava un camp apostat per al desenrotllament de les seves aficions i de la seva sensibilitat d'artista. Durant llargs anys de la seva vida intervingué com a director artístic l'obrador de joieria dels Cabot, ja famós a Barcelona, contribuint al prestigi creixent que ha anat aconseguint fins als nostres dies.

En la casa dels Cabot, on l'amor a les arts hi era cosa tradicional, i on els germans del finat seguien des de la seva juvenesa el renaixement literari de Catalunya, fins a donar un d'ells (en Joaquim Cabot i Rovira) el seu nom prestigiós a nombroses empreses literàries, l'educació artística de n'Emili fou cosa a fer sense entrebancs, i afanyós de conèixer i educar-se (cosa difícil en la Barcelona d'aleshores, com ho és avui encara en molts aspectes), tingué mitjans de viatjar i aprendre, amb la visió de les grans obres d'art dels museus i col·leccions europees.

La Barcelona d'aleshores era, en matèria d'antiguitats, una mena de dipòsit que s'hauria dit inexhaurible, a la disposició dels *amateurs* i comerciants de França i d'Anglaterra principalment. Era aquell temps ditzós (?) del qual encara ens parlen alguns aficionats de l'època, en què podien adquirir-se a baix preu tapisseries gòtiques i altres coses d'art que avui serien pagades, aquí mateix, a preus exorbitants. Era aquell temps, també, que els corrents del romanticisme havien desvetllat i fins posat de moda les coses de l'edat mitjana, i aquest corrent, arribat aquí amb retard, prenia solament en uns quants esperits cultes, comptant-se entre aquests pocs el nostre col·leccionista.

En Cabot començà a ésser col·leccionista als divuit anys. La seva sensibilitat i la seva educació li feien sentir la bellesa en allò on els altres no hi veien més que una raresa banal o una antiguitat sense suc ni bruc. Aquell jove *amateur* d'aleshores, en els darrers anys de la seva vida ens explicava quines foren les seves emocions primeres de col·leccionador d'obres d'art, i quins els seus primers dalits d'anar aportant al reconet del seu estudi casolà les peces disperses que li queien als dits. Amb altres pocs amics donats com ell a la noble dèria, mútuament estimulants-se, començava doncs aquesta bella i profitosa arplega de vidres catalans que ha salvat per a Catalunya la visió d'una de les seves produccions artístiques més exquisides. Qui sap

el nom d'en Cabot, no mancava mai en cap empresa pública dedicada a la divulgació de la nostra riquesa artística i al foment de la seva devoció. Així el trobem ja amb en Miquel i Badia, prenent una part activíssima en l'organització de la Secció d'Art retrospectiu en l'Exposició Universal del 1888. Allí foren per primera vegada exposats els seus vidres, i ja des d'aleshores en Cabot fou comptat com a element actiu en totes les empreses d'aquest caient. Al costat d'en R. Casellas, treballà en la memorable Exposició d'Art Antic. En fundar-se la Junta de Museus i en emprendre el camí que ha portat les nostres col·leccions públiques a l'actual creixença esplendorosa, en Cabot fou nomenat vocal tècnic de la Diputació, el qual càrrec exercí prop de quinze anys. Des de la Junta essent-hi ell contribuï a l'organització d'aquella memorable Exposició Internacional d'Art de 1907. Des de la Junta s'inicià metòdicament la formació del Museu Medieval nostrat amb l'adquisició de la col·lecció de

Dibuix de R. Casas.

(Fot. Mas)

D. Emili Cabot i Rovira

L'il·lustre patrici que en morir ha llegat al Museu de Barcelona la seva col·lecció de vidres catalans.

Triptic de Gerard David. Llegat per en Cabot al Museu de Barcelona.

(Fot. Mas)

Heu's aquí somàriament exposada l'activitat d'aquest barceloní il·lustre que en morir feia el bell homenatge pòstum a la seva estimada Barcelona, dipositant a perpetuitat en el seu Museu la Col·lecció de Vidres tan estimada i donant-li en plena propietat la joia magna de les seves col·leccions de pintura antiga, representada pel gran triptic flamenc atribuït per alguns autors eminents a Gerard David.

El Testament d'en Cabot. — La disposició testamentària relativa al Museu, declara donar en plena propietat al mateix, el triptic ja esmentat, i, en forma de dipòsit per temps indefinit i condicionat, la col·lecció completa dels seus vidres. El testador exposa d'una manera categòrica la seva voluntat de que la col·lecció sia, en exhibir-se al Museu, retolada en llengua catalana. Disposa, demés, l'obligació per part de la Junta d'assegurar la col·lecció contra qual-

Col. Cabot, llegada al Museu. (Fot. Mas)

Ampolla, procedent del Monestir de Pedralbes. Fí del segle XV o principis del XVI.

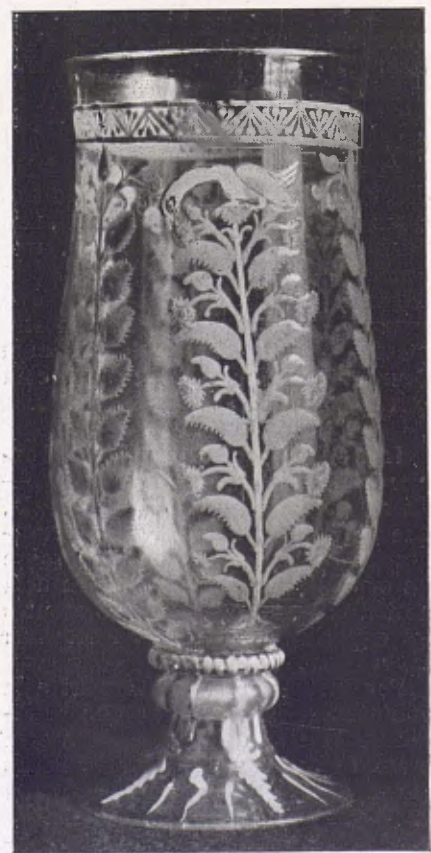
on serien aquests vidres avui, si l'afició d'aquell jovincel culte no ens els hagués guardat!... A ben segur que tristament dispersos per Europa, portarien encara, com portaren durant molts anys els dos exemplars del Louvre, una rotulació de venecians que, a instàncies d'en Cabot, fou canviada per a posar-los-hi al peu el nom de «catalans» que els hi pertoca.

Certament, Catalunya deurà sempre a en Cabot aquesta part de la seva glòria artística. D'aquell amor que feia preferir els vidres a tota altra cosa, en vingué l'arplega d'un conjunt prou nombrós i important perquè tots els estudiosos i *connaisseurs* d'Europa hi posessin atenció. D'aquesta atenció en vingué l'estima i la consideració de Catalunya com a centre productor de vidres exquisits en els segles XV i XVI, i d'aquí el desvetllament de l'interès de part dels col·leccionistes i museus d'Espanya i de l'estranger de posseir un testimoni de les nostres manufactures de tot temps elogiades i comparades per alguns viatgers antics amb les dels forns venecians, que foren en son temps els més prestigiosos.

La col·lecció feu aviat arreu el prestigi del col·leccionista. D'altra banda,

retauls dels segles XIV i XV. Ell contribuï d'una manera especial a l'organització i a l'èxit de l'Exposició de retrats i dibuixos antics i moderns; a l'adquisició de la Col·lecció de Teixits antics d'en Pascó, que fa tant honor a les col·leccions nostres, i ell, finalment, posà el seu esforç en l'organització de la famosa Exposició d'Art Francès, i ara darrerament en la Secció Retrospectiva de l'Exposició del Moble a Montjuich.

A part d'aquesta participació a les coses de la vida pública que eren més avingudes al seu coneixement i a les seves aficions, i a part encara de la seva especialització com a col·leccionador de vidres i obres d'art, en Cabot estimava l'amable tertúlia dels amics animada pels comentaris a l'entorn d'una nova adquisició, d'un canvi amb altre col·leccionista, de la peça bona apareguda en el mercat; i certament les tertúlies de can Cabot, que un dia en Miquel Utrillo comentava en un article aposta de la mort d'en Casellas, constituïren el nucli que en matèria de coses d'art dirigí en molts moments l'opinió de Barcelona i aportà, pel prestigi i l'obra dels seus components, la renovació artística iniciada als volts de l'any 1900.

Col. Cabot llegada al Museu de Barcelona.

Copa de vidre. SEGLE XVI. (Fot. Mas)

sevol accident o robatori que pogués minvar-la o destruir-la, i preveu que la quantitat que a conseqüència de l'assegurança ingressi al Museu sigui destinada a substituir les peces perdudes per altres de similars fins al possible, i en el cas de perdre's tota la col·lecció, la quantitat íntegra del segur haurà d'ésser destinada a l'adquisició d'una col·lecció semblant. L'incompliment de les condicions imposades en tot o en part, autoritzaria els hereus a retirar la col·lecció del Museu.

El Tríptic flamenc. — Les reproduccions del gran tríptic flamenc donat per en Cabot al Museu de Barcelona, ens excusen la seva descripció. Es una obra veritablement cabdal de la pintura flamenca, i la seva procedència, com la seva època ben fixada a la fi del segle xv, permeten considerar que vingué amb les nombroses comandes que els Reis Catòlics feren als pintors de Bruges, principalment, i entre altres a Gerard David, a l'escola (si no a la mà) del qual evidentment s'afilia. En Cabot adquirí aquest tríptic a l'antiquari de Barcelona Sr. Quer. El tríptic procedeix d'una església de Segòvia.

Relativament a l'atribució d'aquesta gran obra a Gerard David, en Bertaux, que l'havia examinada, bé que no es decidia en absolut, la creia possible. En aquest cas, correspondria pel seu estil mogut al darrer període de l'obra del famós pintor holando-flamenc, dins el qual alguns biògrafs suposen una influència de l'art del migdia que ve a movimentar i a ombrejar intensament les seves imatges fines i arcaïtzants dels primers temps. Si es compara la imatge del Crist de l'escena del Baptisme amb la del mateix Crist d'igual escena del retaule del Museu comunal de Bruges, aquest canvi operat en l'estil de Gerard David, es veu claríssim. La testa de l'una i de l'altra són possiblement germanes, però la interpretació del cos és certament diversa.

Sia quina sia la decisió que permetessin pendre, els estudis seriosos que s'han fet d'aquesta obra i les conclusions que d'ells es desprenen, el fet és que el tríptic de la Col·lecció Cabot és una obra culminant de l'art flamenc del segle xv, que farà un veritable honor al Museu i vindrà a augmentar la seva categoria.

La Col·lecció de Vidres. — La Col·lecció de Vidres d'en Cabot es pot classificar en quatre grups: a) vidres antics, principalment romans, pro-

cedents de sepultures excavades; b) vidres estrangers, principalment alemanys, la majoria polieroms, datables als segles xvii i xviii; c) vidres catalans sense decoració, o amb aditaments de vidre d'altre color que el general, i ornaments en laticini; d) vidres catalans amb decoració en esmalt verd principalment, groc, blanc i or, datables entre la fi del segle xv i mitjans del xvii.

No obstant i la importància mar-

que a Barcelona hi havia hagut a l'edat mitja una fabricació de vidres de la qual alguns viatgers eminents parlaven ja en el segle xvi. Sabiem també, per documents de l'Arxiu Municipal, la celebració de la Fira del Vidre, que tenia lloc anyalment a la festa de Cap d'any, en el Passeig del Born on desemboca el vell carrer de la Vidriera; però no sabiem documentalment, bé que pels seus caràcters artístics es po-

Cabot permet la comprovació interessant de l'ascendència oriental d'alguns dels seus temes d'ornament. En alguns casos la intervenció dels caràcters cífics afirma la idea de que els nostres vidriers intentaven (com en tota substitució) una contrafaisó dels vidres damasquins que havien estat en boga. Encara que la reproducció de temes ornamentals de l'Orient sia cosa comuna en els productes d'art industrial de l'edat mitja a tot l'Occident, es pot deduir en aquest cas el fet de que les nostres vidrieres no seguien com algú ha dit, models venecians, sinó que desenrotllaven un tipus artístic que a la llarga devingué propi, a base dels models de vidres damasquins.

L'arreglada de vidres d'aquesta espècie que feu en Cabot, consta de setze exemplars, i forma el nucli més important que avui hi ha conegut. Hom, davant la vitrina de l'eminent col·leccionista, en contemplar aquelles delicioses i finíssimes peces, decorades per les iritacions i transparències més insospitades, es meravella de que coses d'una naturalesa tan subtil i delicada hagin arribat fins als nostres dies, travessant els segles. L'exemplar més antic, que és el vidre procedent del monestir de Pedralbes, que en Cabot adquirí, no sense grans esforços, a en Miquel i Badia, data de la fi del segle xv o de principis del xvi. Després de l'arreglada d'en Cabot, a cap altre col·leccionista li ha sigut possible fer-ne altre de semblant. Exemplars dispersos hi ha certament; però ni entre tots els que tenim coneguts s'arriba ni de bon tros a la quantitat que constitueix la sèrie ara ingressada al nostre Museu, que podrà oferir també en aquesta especialitat un conjunt únic. Fora d'aquest, els exemplars coneguts són: dos al Museu del Louvre, un al Museu d'Art Industrial de Berlín, altre al Museu Kensington de Londres, altre a la Societat Hispànica de Nova York, dos al Museu de Vich, un a l'Institut de València de Don Juan de Madrid, un a la Col·lecció Amatller de Barcelona (rica, d'altra part, en vidres catalans sense esmalt i en vidres d'excavació), dos a la Col·lecció Plandiura, famosa per tants conceptes, i altre finalment a la Col·lecció Macaya (que és l'única a Barcelona que posseeix bells exemplars musulmans).

El darrer exemplar de vidres d'aquesta espècie que ingressà a la Col·lecció Cabot, fou adquirit en una venda efectuada a París, en la qual acudiren alguns comerciants de Barcelona als qui devem la reintegració

Plafó central del Tríptic de Gerard David, llegat per en Cabot al Museu de Barcelona. (Fot. Mas)

Col. Cabot, llegada al Museu de Barcelona. Gericó de vidre. SEGLE XVI. (Fot. Mas)

cadíssima dels tres primers grups, tots ells selectíssims i nombrosos, el que veritablement ha donat importància aquí i a l'estranger a la col·lecció de vidres d'en Cabot és el darrer. Aquests vidres esmaltats en verd, que algun temps, quan encara eren poc coneguts, es classificaven vagament com a venecians, avui podem afirmar que foren produïts en la nostra terra, i això pot fer-se amb tot fonament d'ençà que mossèn Gudiol donà a conèixer en uns articles publicats en *La Veu de Catalunya* (25 d'agost de 1923 i 6 d'octubre de 1923) una sèrie de documents que no deixen lloc a dubtes. Abans d'aquests articles, sabíem pels documents publicats per en Capmany i per les cites de Riaño,

gués creure, que els vidres esmaltats en verd, groc i blanc fossin efectivament vidres catalans.

Els documents publicats pel merítissim arqueòleg, conservador del Museu de Vich, demostren que al llarg del segle xiv i bona part del xv foren sovint usats a Catalunya els vidres procedents de Damasc. Aquesta indicació de procedència oriental siríaca, que es repeteix en molts inventaris, sembla desaparèixer en avançar el segle xv, abundant aleshores les indicacions descriptives de vidres del país, per les quals poden identificar-se com a nostres aquests exemplars esmaltats principalment en verd. Un examen de les decoracions dels exemplars més antics de la col·lecció

Col. Cabot, llegada al Museu de Barcelona. Plat de vidre. SEGLE XVI. (Fot. Mas)

«Vacances», per Josep Aragay. — Galeries Laietanes.

(Fot. Serra)

de qualques bells exemplars de l'art nostre. Aquest vidre, després d'ésser disputat per tots els nostres primers col·leccionistes, fou adquirit per la Junta de Museus. Una amigable composició establerta entre la Junta i D. Emili Cabot, féu que el vidre passés a formar part de la col·lecció d'aquest, mitjançant l'assegurança de que tothora que se n'hagués de despendre passaria al Museu, pel mateix preu en què s'evaluava, i l'entrega al Museu en concepte de canvi de la preciosa taula de Sant Jordi de Jaume Huguet, que constitueix una de les joies cabdals de la pintura catalana quatrecentista. Un any no feia encara d'aquesta amistosa operació amb el Museu, quan la mort se'n endugué al nostre col·leccionista.

En definitiva, el llegat d'en Cabot, compost del tríptic flamenc i de descents quaranta vuit exemplars de vidres antics, és d'una extraordinària importància per al Museu de Barcelona, i el nom de l'il·lustre patrici, per aquest acte, quedarà perpetuat amb la institució, els prestigis de la qual van creixent de dia en dia. La valor d'exemple que d'ell es desprèn és, d'altra banda, interessant per a tots nosaltres, en aquesta hora en què s'inicien i es desenrotllen a Barcelona les aficions al col·leccionisme, sense el qual no hi ha grans museus possibles, ni tresor artístic de cap país, que resisteixi l'interès que per a les obres d'art senten els poderosos d'Europa i d'Amèrica.

Que el nom d'en Cabot perpetuat en lletres d'or al frontal de la sala del Museu que estotjarà els seus vidres, sia, alhora que l'homenatge de la ciutat a la seva memòria, l'exemple pels ciutadans que estimen les obres d'art i els prestigis de la pàtria.

FLAMA.

Les Exposicions

(Continuació de la pàgina 3)

N'hi ha que diuen que l'art és un do: i que no cal amoïnar-s'hi massa. N'hi ha que naturalment es troben amb la gràcia al cap dels dits, i la van posant amb el pinzell sobre les teles. N'hi ha que sostenen i prediquen que ens hem de desembrassar de pensaments transcendents i fer de la pintura una cosa senzillament agra-dosa: No sabem qui té raó, i més aviat que mirar qui en té ens inclinariem a creure que tothom té raó si fa bona pintura, i que fer un credo general de cada propòsit o idea personal, seria errar-se. Hi ha doncs

qui vol arribar a cent i hi ha qui es-sent més ambiciós, vol arribar a mil: i l'Aragay és dels ambiciosos.

No hi ha res a dir: evidentment la noble ambició de l'Aragay l'hem d'estimar i respectar i ajudar-la, però per a estar-hi ben disposats, cal dir que ens sobra una cosa, i és que el seu problema ens amoïna; senzillament ens amoïna i la gent no vol mal de caps.

El problema que l'Aragay ens ofereix cada vegada que exposa, és el mateix. Amb les seves obres sembla dir-nos: «Veieu, jo sé fer això, i això altre i lo de més enllà. Voleu un paisatge? aquí va. Voleu un bodegò? aquí va. Voleu una figura construïda amb la pinzellada llarga, lliure i pastosa i amb tot l'encís d'una matèria grassa i sensual? aquí la teniu... Amb tot això jo podria fer com molts i arribar a mestre, però jo no vull fer això, sinó una altra cosa», i aleshores se'n mostra lluitant per aquella altra cosa, que encara no surt ben bé o surt a estones, i aquest acte de despreci de tot allò que el posaria al nivell de molts, ens fa l'efecte d'orgull i ens molesta... senzillament molesta, i ens posem a dir mal del seu art, perquè allò més alt que cerca, encara no ho ha trobat.

Val la pena de mirar-se d'aprop aquest home, perquè si és dels ambiciosos, no és qüestió de deixar-lo estar, perquè aquests passen alts. Dotat, evidentment dotat, l'Aragay va sortir de Barcelona i se'n va anar a Itàlia. Allí va descobrir una cosa que els moderns han oblidat, i és que l'art pot arribar i ha arribat en el Renaixement, més enllà dels límits que ara ens acontenten. L'art modern ha intensificat, però ha limitat. Les famoses pomes de Cezane, ens han acostat a la veritat, però ens han allunyat de lo transcendent. Estimem de les coses un aspecte, però l'art els pot reunir tots en una suma harmonia. Forma, calitat, color, llum, composició, etc. Tot això és verament amoïnós, i aquest home va al darrera d'aquesta suma.

Per a provar-ho ha pintat ara una gran tela, que volia pit i que ha reeixit en moltes bandes; però en la seva tela hi ha el gran inconvenient d'un propòsit massa gros pels resultats que ha aconseguit, i naturalment, hi ha fallides. La principal fallida, és que en aquesta obra, plena, pesanta gairebé d'encís decoratiu, s'hi troba massa estil i s'hi sent a mancar veritat. Les seves figures, el seu paisatge es mou, però no palpita. Unicament la mar palpita. La mar del fons és viva, i si una de les seves figures fos tant

viva com aquella aigua que ha pintat, tindriem una gran conquesta aconseguida. On aquest sentit de l'humà s'hi sent més, és en la figura darrera del grup que està sota el porxe. Aquella testa de dona que està al dintell del portal (no sota les columnes, sinó en el dintell de la porta) inicia quelcom del que volíem dir.

Seria injust exigir a n'aquest home el que trobem en Rafael, que és cap allí on ell pica. Les sumes volen acumulació i l'acumulació vol anys. Cal no oblidar que l'Aragay ha tingut tanta o més feina a des-aprendre que a aprendre. S'ha hagut de treure del damunt tot el bagatge que la seva facilitat pasmosa li havia acumulat, i no oblidar sobre tot que si a son temps s'hagués volgut passar fadri en un altre ram de la pintura, ara ja seria mestre.

Entenem que la gran tela que ha fet ara és un pas molt important i una cosa de pes dins el nostre moviment pictòric modern, i sobre tot entenem que l'Aragay s'ha fet mereixedor de que li doblin el crèdit que l'opinió intel·ligent li ha concedit.

Gustau Violet a les Galeries Dalmau. — En el prefaci del catàleg de les obres del famós escultor rosellonès, en Gustau Violet, que ha tingut ara oberta una exposició de coures repujats a les Galeries Dalmau, l'eminent escriptor d'art i col·laborador de la nostra GASETA en Joan Sacs, diu a n'en Violet entre altres coses molt belles i molt justes: «Home de passió, de sensibilitat, de sensualitat i d'equilibri de tot això; artista potent que sab escorcollar les ànimes i extreure amb grapa de ferro el cos que amaguen en llur si, que gairebé sap fer volums de les essències...» Evident, evident: en Violet fa volums de les

essències, fa harmonia de coses que hom diria impossible de plasmar; coses com gust de la terra i olor de la raça. Tot això es presenta demés amb un estil fort i grandios, viu i palpitant, i amb una ciència de l'ofici, que fa d'ell un dels millors escultors de la França d'ara.

Allí on ens plau més de veure'l, és en la testa de vella i en la de la dona del mocador al cap que hi ha al recó, entrant a mà dreta de la sala de can Dalmau. Aquestes dues obres fan un gran respecte i proclamen el mestratge de Violet per elles, i per elles soles l'hauríem de tenir com a germà de raça i d'ideal.

Fem nostres encara les paraules de Joan Sacs en el prefaci: «Benvingut sigueu; que la nostra terra, la nostra taula i la nostra companyia us sigui grata. No us en aneu massa depressa i torneu més sovint».

El Saló dels Evolucionistes a les Galeries Dalmau. — Aquest grup de gent jove i d'avanzada, es presenta enguany amb mèrits nous. S'observa en algun d'ells, la preocupació potser excessiva dels estils en boga entre els avantguardistes europeus, però aquesta preocupació no lleva pas la visió dels mèrits que hi han en les obres exposades.

Sobressurten en Ramon de Capmany i en Josep Monpou. Del primer, l'auto-retrat és bellíssim i les dues notes revelen clarament que aquest és un home dotat, extraordinàriament dotat per la pintura. El seu art respon a una sensibilitat exquisida i a una visió personalíssima de la realitat. Podem esperar d'aquest artista, al nostre modest entendre, coses bones en un avenir proper. En Monpou no és tant agut, però és més grandios. La natura morta que exposa, tot i amb defec-

Detall del quadre «Vacances», per Josep Aragay.—Galeries Laietanes. (Fot. Serra)

tes de forma, es obra de gran volada on hi ha fragments mestrivols. Són notables dos retrats d'en Canadell, fets en l'estil sec i japonitzant, que ens ha dut la moda. Hi sobra estil i potser hi manca palpitació. Les maneres, per noves que sien, són maneres i fan nosa quan es mira la vida. Cal dir, però, que el dibuix es posa a prova amb aquesta manera i són molts els que no la resistirien.

En Joan Serra hi té un paisatge i un bodegó exquisits, plens de substància pictòrica, de qualitat i d'emoció. Aquest artista que era fa poc una promesa, ara amb aquesta aportació ja és quelcom més.

Dels escultors, sobresurt en Rebull, però com en la majoria d'aquests artistes del «Saló dels Evolucionistes» l'estil el preocupa massa, i la veritat en pateix. Apeles Fenosa i Josep Grañé, es mouen graciosament dins el bibelotisme avantgardista, i les obres que exposen són insuficients per a judicar-los, bé que ens els fassin a tots dos interessants.

El Sant Jordi d'en Llimona al Parc de Montjuich.

L'any 1918, la Junta de l'Exposició de Montjuich féu comanda a l'eximí escultor en Josep Llimona, d'una gran estàtua eqüestre, per a ornament d'un dels punts culminants del gran Parc construït en aquell indret. El lloc indicat fou la plaça dita del Polvorí que té per fons l'extensa plana del Llobregat, franjada per la mar.

GASETA DE LES ARTS

Petritxol, 8

EDITORIAL POLIGLOTA

Subscripció Barcelona.... 2 pessetes al mes
Id. fora 2.75 id. id.
Número solt 1.25

APAREIX QUINZENALMENT

En Josep Llimona acceptà l'encàrrec i posà mans a l'obra; i en l'Exposició d'art de 1915, exposava el guix de l'estàtua colossal de Sant Jordi triomfant. Apareixia el jove guerrer nu dalt de cavall, alçant els braços triomfadors. L'obra posada al centre del gran hall de Belles Arts, produí una viva impressió en el públic. Aquell gran grup doble de tamany natural, gairebé, imposava per les seves dimensions, i oferia una tossa magníficament harmònica i sàviament calculada per a anar a l'aire lliure i en una posició que generalment la faria veure contrallum. Malgrat l'èxit aconseguit pel Sant Jordi triomfant, en Llimona en pensar amb aquesta gran obra, aspirava a més, i ben aviat el vegérem modelant el Sant Jordi lluitador, que venia a substituir a l'anterior. El primer model en cera del nou Sant Jordi que tinguérem el gust de veure en acabar-se prometia ja la estàtua d'ara, i l'artista no dubtà en abandonar la primitiva i en emprendre de cap i de nou el segon grup colossal.

L'obra és acabada i fa pocs dies ha eixit de fosa. La feina delicada d'emmotllat i fundició l'ha feta la casa Bechini, que ha donat una prova d'ofici veritablement notable. Dividit en cinc peces, avui que el

Sant Jordi és ja acabat i muntat definitivament, podem dir que el treball dels fundidors ha estat ben reeixit i els en felicitem, car aquesta obra fa honor als tallers Bechini i a la nostra Barcelona.

El grup del Sant Jordi, amideix una altura total de 3'50 metres i una llargada de 4 metres. El pes del bronze empleat és de 3 tonelles, aproximadament. Els treballs de fosa i muntatge han durat nou mesos.

En la Plaça del Polvorí de Montjuich, l'estàtua eqüestre anirà situada en un alt sòcal de pedra que ja hi és construït, i la gropa del cavall serà orientada a la muntanya del Tibidabo. Això permetrà veure la bellíssima silueta de la gran estàtua eqüestre de bronze, dibuixada de perfil, al contrallum de mitjorn a ponent. La fotografia intenta donar una idea de la situació que ocuparà a Montjuich i dels efectes de llum que en tal posició han de produir-se.

Aquesta darrera estàtua heroica de la sèrie ja gloriosa del mestre Llimona, ve a afermar definitivament el seu prestigi de gran artista, i a ennoblir un dels més bells indrets de la ciutat, on el nom del nostre estatuàire, per ella, hi restarà perpetuat.

Centre Excursionista

Curset sobre la pintura romànica catalana damunt taula, al Centre per en Joaquim Folch i Torres.

Les lliçons, tindran lloc setmanalment, els dimecres de set a vuit de la vetlla. Les conferències aniran il·lustrades amb nombroses projeccions.

Dia 14. — I Lliçó: Els monuments de la pintura romànica catalana i la seva importància—Estat dels coneixements sobre aquesta pintura en emprendre el seu estudi de conjunt. — L'aspecte utilitari dels monuments: a) frontals, b) mesas, c) retaules, d) altars.

Dia 21. — II Lliçó: Els procediments. La construcció i la preparació de les taules. — El dibuix. — Els colors i la tècnica pictòrica. — Els relleus de fusta. — Els relleus d'estuc o en pastillatge.

Dia 28. — III Lliçó: L'imitació de l'orfebreria. — Boga de l'orfebreria a l'Edat Mitja. — Els frontals metàl·lics — Comparació dels frontals catalans pintats, amb els metàl·lics existents a Europa. — L'imitació de l'esmalt.

Dia 4 de juny. — IV Lliçó: Aspectes importants dels problemes del naixement de la pintura i de l'escultura monumental a l'Edat Mitja, que es desprenen de l'estudi dels frontals romànics catalans. — Influències que s'observen en la nostra pintura romànica damunt taula.

Dia 11 de juny. — V Lliçó: Els centres productors de pintura romànica damunt taula. — Les escoles i llur evolució i característiques particulars. — Evolució general d'aquesta pintura a Catalunya. — Cronologia dels frontals romànics catalans.

LONES, LONETES, LLANETES
I ALTRES TEIXITS

TOLDOS, VELAM, BANDERES
I SIMILARS

TENDES DE CAMPANYA
DE DIFERENTS MODELS

CONFECCIÓ DE TOTA CLASSE
DE TREBALLS DEL RAM

G. ESTAPÉ

PASSEIG DE SANT JOAN, 8

TELÈFON 203-S. P.

BARCELONA

Pintura : Paper : Decoració

Manuel Corominas

Astúries, 14 Tel. 394 G.

BARCELONA (G.)

DECORACIONS

Armadura estopa - guix

Avila

Barcelona

Passeig S. Joan, 73
Telèfon 306 S. P.

H. Blanco Bañeres

Call, 21 (Pl. S. Jaume). - Telèf. 190 A

ALFOMBRES
TAPISSERIES
CORTINATJES
LLENCERIA

TAPISSOS PERSES I DE ESMIRNA
NUSATS A MÀ

ANTIGA CASA A. OLIVA
FUNDADA EN 1885

T. Priu Maríné

Taller de daurats • Altars • Imatges
Decoració i reproducció en pasta
d'objectes d'art antic i modern
Casa especial per a la restauració
de retaules antics

Consell de Cent, 368 Barcelona
(entre Bruch i Girona)

Pintura i Decoració

Joan TRUJOLS

Telèfon 6189 B. S. Cervasi, 14

BARCELONA (S. B.)

ARTS GRAFIQUES, S. A.

Successors d'Henrich i C.^a

Còrsega, 348 - BARCELONA - Tel. 524 G.

IMPREMTA :: LITOGRAFIA :: FOTOTÍPIA
FOTOGRAVAT :: ENQUADERNACIÓ
RELLEUS

FABRICACIÓ DE CALENDARIS AMERICANS
DIETARIS

Reproduccions artístiques
en marbre, pedra, etc.

Fundició de bronzes a la cera perduda

Gabriel Bechini

TELÈFON S. P. 120

Roger de Flor, 162 i Consell de Cent, 430
Barcelona

FUSTERIA

ENRIC TARRAGÓ

Taller de Construccions:
Consell de Cent, 283 Tel

GALERIES LAIETANES

Corts Catalanes, 613

Tel. A. 4902

EXPOSICIONS D'ART

TAPISSOS
LÀMPARES
DECORACIÓ

CONSTRUCCIÓ DE MOBLES D'ESTIL

TALLERS DE SERRALLERIA

DE

JACINTO CUYÀS

ESPECIALITAT EN TREBALLS ARTÍSTICS
∞ I DEL RAM DE CONSTRUCCIÓ ∞

PROVENÇA, 155 BARCELONA
TELÈFON 1810-G.

SUCURSAL: CAPUTXINS, 1 - SARRIÀ

Compreu el llibre Per la bellesa de la Llar humil

Recull d'orientacions

Edició del Foment de les Arts Decoratives
il·lustrada amb 50 làmines en negre i colors
i un suplement contenint l'alçada
i plantes d'un edifici

Preu: 18 ptes.

Vanos-Ombrel·les

J. Cardús

Porta-ferrissa, 10

Construcció i Decoració

Fàbrica de parquetes

Fusteria mecànica

Bastús, Queraltó i C.^a

Carrer de Santa Elena, 4 i 6

TRANSVERSAL ALS DE RIERETA I CARRETES

Tel. 284 A.

BARCELONA

TALLER DE TAPISERIA

DE

Perfecte Llosà

Especialitat en sillons capitonnés
forrats de pell :: Es tapissen
parets i tota mena de cadires ::
Confecció de cortinatges i fundes

Rosselló, 204

Telèf. 1058-G.

Barcelona

TEL. 813-S. P. GRANVIA, 643

BARCELONA

CASA FUNDADA L'ANY 1835

Exposició * Compra i Venda d'Antiguitats

J. VALENCIANO

Corribia, 2, pral. (Cantonada Plaça Nova) BARCELONA

Magatzem de papers pintats
per a decorar habitacions

Fill de Josep Guasch

(Successor de Moragas i C.^a)

Raurich, 8

Tel. 5268 A.

Barcelona

RIGALT, BULBENA i C.^a

VIDRIERIA D'ART I INSTAL·LACIONS

CASANOVA, 32 (entre Corts i Sepúlveda)
TELÈF. 5343-A. BARCELONA

Pinters
decoradors

Corts, 604 - Tel. A. 1969

BARCELONA

Fusteria d'Obres i d'Estils
Ebenisteria · Instal·lació d'Establiments Comercials i Despatxos

VÍDUA de F. CASAS

SECCIÓ DE PERSIANES
COLISSES ENRÒTLLABLES

Diputació, 119 i 121 Tel. H. 860

BARCELONA

JOAN BUSQUETS

Casa fundada l'any 1840

MOBLES ARTÍSTICS DECORACIÓ
OBJECTES PER A PRESENT

Exposició, Despatx i Tallers:

Passeig de Gràcia, 36 - Tel. 5314 A - Barcelona

GALERIES DALMAU

PASSEIG DE GRÀCIA 62 - TEL. 1172 G.

BELLES ARTS
EXPOSICIONS

SECCIONS DE: MATERIAL PER ARTISTES
MARCS MOTLLURES
OBJECTES D'ART
LLIBRERIA
ANTIGUITATS

Lluís Millet CATALANESQUES per a piano

UNIO MUSICAL ESPANYOLA,
FILIAL DE BARCELONA

Concessionari: FRANCESC MARTÍ
PORTAL DE L'ÀNGEL, 1 i 3

ANTIGA CASA TEXIDOR

Modest Teixidor

Articles de Dibuix,
Pintura i Escriptori,
Especialitat en ma-
terial per a enginyers
i arquitectes

Tel. G. 1872

Rbla. Catalunya, 89 Barcelona

RENART

Reproduccions
Enquadraments d'art

□ □

Diputació, 271
BARCELONA

MIGUEL BECH

Construccions
i Decoració
en guix i pasta

URGELL, 165 Tel. 590 G.
BARCELONA